

HANDLEIDING ONA VOOR VRIJWILLIGERS

INHOUD

Handleiding ONA voor vrijwilligers	1
1. Opzet en uitgangspunten	2
2. Informatie over Inburgering	4
3. Het examenonderdeel Oriëntatie op de Nederlandse Arbeidsmarkt (ONA)	5
4. Tips en richtlijnen voor de begeleiding.....	7
5. Stappen in de begeleiding.....	9
6. Begeleiden bij Praktijkopdrachten	11
7. Tips bij het gebruik van filmpjes	14
8. Tips voor duidelijke taal	16

1. OPZET EN UITGANGSPUNTEN

In deze *handleiding* kunt u informatie vinden over hoe u de inburgeraars kunt begeleiden bij de eerste oriëntatie op de Nederlandse arbeidsmarkt (ONA). Naast achtergrondinformatie over inburgeren en ONA, vindt u algemene richtlijnen voor de begeleiding.

Naast de handleiding zijn er vier bulletins met de naam *Doe-tips ONA voor vrijwilligers* en er zijn *Praktijkopdrachten*.

De *Doe-tips ONA voor vrijwilligers* zijn gegroepeerd rond onderwerpen waar inburgeraars al in het eerste stadium van hun verblijf in Nederland mee aan de slag kunnen.

- *Doe-tips ONA voor vrijwilligers - Oriëntatie op de Nederlandse arbeidsmarkt*
Hierin vindt u informatie over het inburgeringsexamen en het onderdeel Oriëntatie op de Nederlandse arbeidsmarkt. U kunt beginnen met het in kaart brengen van de ervaringen en wensen van de inburgeraar.
- *Doe-tips ONA voor vrijwilligers - Beroepenoriëntatie en studiekeuze*
Hierin vindt u informatie over beroepskeuze, opleidingen en samen met de inburgeraar bedenken wat hij leuk vindt en goed kan.
- *Doe-tips ONA voor vrijwilligers - Netwerk uitbreiden*
Hierin vindt u informatie over het belang van het leggen van contacten en het doen van vrijwilligerswerk. Ook kunt u met de inburgeraar zijn of haar netwerk en uw netwerk in kaart brengen en hem helpen om dit netwerk uit te breiden.
- *Doe-tips ONA voor vrijwilligers - Werkcultuur en Vrijwilligerswerk*
Hierin kunt u informatie vinden over hoe men vrijwilligerswerk kan vinden en hoe dit kan helpen bij het ontdekken van de Nederlandse werkcultuur.

Naast teksten over de onderwerpen vindt u in de *Doe-tips* suggesties voor activiteiten die u samen met de inburgeraar kunt uitvoeren. Met deze suggesties en activiteiten kunnen inburgeraars een start maken met de volgende resultaatkaarten uit het examenonderdeel ONA:

- Resultaatkaart 1. Beroepenoriëntatie (inclusief diplomawaardering)
- Resultaatkaart 5. Beroepscompetenties (oriëntatie op opleidingen)
- Resultaatkaart 6. Netwerk opbouwen
- Resultaatkaart 7. Werkervaringsplekken zoeken
- Resultaatkaart 8. Werkcultuur

In de *Doe-tips* vindt u ook achtergrondinformatie over de onderwerpen op een toegankelijke manier beschreven. U vindt verhalen van inburgeraars die iets vertellen over hun ervaringen met het onderwerp. De achtergrondinformatie en verhalen van inburgeraars zijn vaak te moeilijk om samen met de inburgeraar te lezen maar kunnen wel gebruikt worden in de

‘tafelgesprekken’. Bij de ‘tafelgesprekken’ vindt u tekstjes, verhalen van inburgeraars en suggesties voor activiteiten waarover u in een ‘tafelgesprek’ met de inburgeraar kunt praten.

Ook zijn er ‘activiteiten’ die u met de inburgeraar kunt ondernemen. Vaak hebben die activiteiten een vervolg in een ‘praktijkopdracht.’

Welke activiteiten u met de inburgeraar gaat doen en welke praktijkopdrachten hij gaat doen, hangt af van wat de inburgeraar wil. U kunt eerst een paar tafelgesprekken voeren over het onderwerp. U kunt activiteiten doen met de inburgeraar en de inburgeraar kan praktijkopdrachten doen, al of niet samen met u.

Praktijkopdrachten voor de inburgeraar

De praktijkopdrachten zijn bedoeld om de inburgeraar te activeren. De praktijkopdrachten staan bij de Doe-tips, maar zijn ook apart beschikbaar voor de inburgeraar.

Uitgangspunten bij de begeleiding

Geen mens is hetzelfde. Mensen verschillen in karakter en in wat ze kunnen, ze hebben niet dezelfde werkervaring en opleiding en ze verschillen in hun wensen voor de toekomst.

Voor de oriëntatie op de arbeidsmarkt kan men de inburgeraars grofweg in drie profielen indelen.

A: Werk – de inburgeraar wil aan het werk

B: Opleiding – de inburgeraar wil een opleiding gaan volgen

C: Blanco – de inburgeraar weet (nog) niet wat hij wil of wat hij kan.

Drie Basiswaarden

Voor de begeleiding van inburgeraar zijn drie basiswaarden van belang:

Basiswaarde 1: Inburgeraars moeten *actief* worden, dus de vrijwilliger moet niet te makkelijk zeggen: ‘dat doe ik wel even voor je’. Juist als mensen zelf (grote of kleine) stappen zetten, vergroten ze hun eigenwaarde en leren ze van wat ze gedaan hebben.

Basiswaarde 2: U moet *hoge verwachtingen* hebben, dus zeg niet te makkelijk: ‘dat kan hij niet’. Een mens gaat zich gedragen naar de verwachtingen die we van hem hebben.

Basiswaarde 3: De inburgeraar moet *verbinding* voelen. U als vrijwilliger bent een belangrijke verbinding naar de Nederlandse maatschappij.

Activeren betekent dat de inburgeraar zelf bepaalt hoe zijn toekomst eruit ziet. Bepaal dus niet voor hem/haar waarop hij zich gaat richten, maar verken met hem samen wat zijn wensen zijn.

Activeren betekent ook dat de inburgeraar *zélf* moet verkennen of die wens reëel is of niet. Ongetwijfeld zullen er inburgeraars zijn die op basis van hun diploma en werkervaring in land van herkomst hier direct aan het werk willen, terwijl de begeleiders weten dat het diploma

hier misschien niet geldig is. Of een inburgeraar droomt ervan om uiteindelijk een opleiding te kunnen volgen, terwijl de begeleiders weten dat hij geen studiefinanciering kan krijgen of vermoeden dat hij te langzaam leert voor de opleidingswens.

Alleen als hij zélf ziet dat het niet lukt, zal hij bedenken dat hij toch eerst zijn kennis moet bijspijkeren in een opleiding, werk op een lager niveau moet accepteren, een andere opleiding moet doen of een ander vak kiezen...

Het zelf ontdekken werkt veel beter dan wanneer een ander het je vertelt. Het kan ook zijn dat de inburgeraar je verrast: hij blijkt zich anders te ontwikkelen dan je inschatte, hij bloeit ineens op en/of krijgt iets voor elkaar wat niet voor de hand ligt. Ga ervan uit dat mensen kunnen wat ze willen.

Activeren betekent niet 'zelf laten aanmodderen'. Iedereen kan eigen acties ondernemen, zolang die passen bij de persoon. Als vrijwilliger kunt u hierbij ondersteunen.

2. INFORMATIE OVER INBURGERING

Het inburgeringsexamen bestaat uit zes onderdelen:

Categorie	Onderdeel
Taal:	Lezen
	Luisteren
	Spreken
	Schrijven
Kennis van de Nederlandse Samenleving:	Kennis van de Nederlandse Maatschappij (voorheen: KNS)
	Oriëntatie op de Nederlandse arbeidsmarkt (ONA)

Handige websites over inburgeren

Op de site www.inburgeren.nl kunt u informatie vinden over het inburgeringsexamen. U kunt samen met de inburgeraar informatie opzoeken. De filmpjes en oefenexamens zijn nu nog te moeilijk voor de inburgeraar, maar u kunt wel de website alvast laten zien.

Op de website kunt u ook vinden hoe de inburgeraar geld kan lenen bij DUO voor een cursus. Op de site van Blik op Werk (www.blikopwerk.nl) staat een lijst met scholen. Voor die scholen kan de inburgeraar geld lenen van DUO. Voor andere scholen kan de inburgeraar geen geld lenen.

3. HET EXAMENONDERDEEL ORIËNTATIE OP DE NEDERLANDSE ARBEIDSMARKT (ONA)

Naast de taalonderdelen van het inburgeringsexamen moet men ook het examen Kennis van de Nederlandse Samenleving afleggen (KNS). Het KNS-examen bestaat uit Kennis van de Nederlandse Maatschappij (KNM) en Oriëntatie op de Nederlandse arbeidsmarkt (ONA).

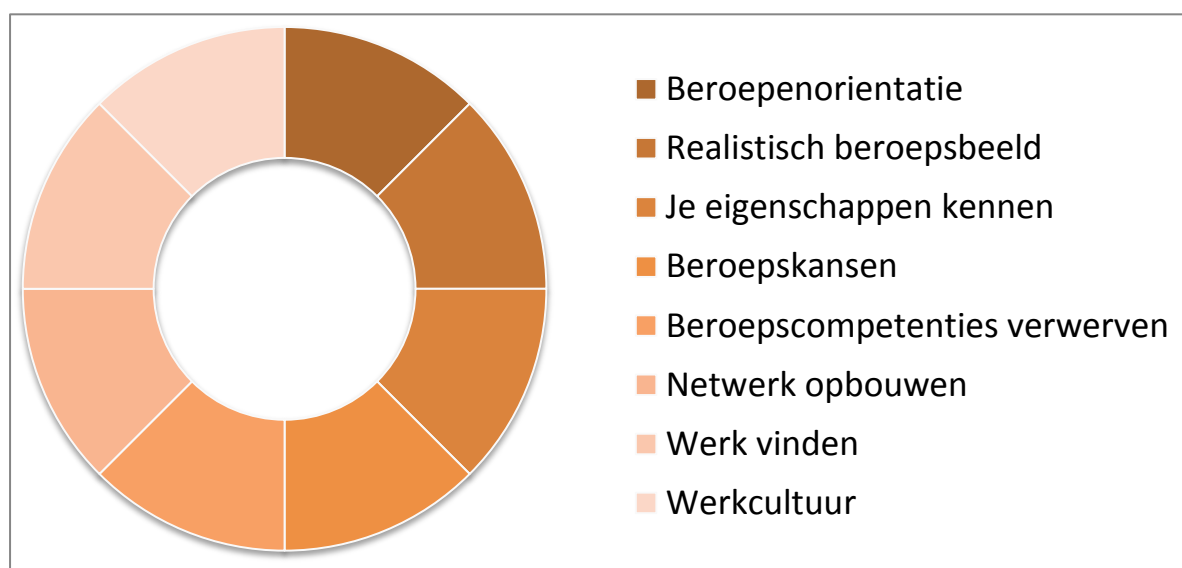
Een inburgeraar moet in het examen ONA laten zien dat hij zich goed heeft georiënteerd op de Nederlandse arbeidsmarkt. Het gaat daarbij om de oriëntatie op werk en oriëntatie op wat voor opleidingen hij of zij nog moet doen voordat hij dat werk kan doen. De onderwerpen die belangrijk zijn voor dit oriëntatieproces zijn verwerkt in acht Resultaatkaarten.

Het onderdeel Oriëntatie op de Nederlandse arbeidsmarkt bestaat uit twee delen. Het invullen van acht resultaatkaarten en het voeren van een eindgesprek over het oriëntatieproces. De ingevulde resultaatkaarten en een aantal verplichte bewijzen vormen samen het portfolio.

Bij het examen voert men een gesprek om te zien of de inburgeraar voldoende bekend is met de Nederlandse arbeidsmarkt. Dit gesprek gebeurt aan de hand van het portfolio (de ingevulde resultaatkaarten en de bewijzen).

Bij het ONA-examen moet de inburgeraar laten zien dat hij weet wat er allemaal komt kijken bij het vinden van werk of het starten van een opleiding. Hij hoeft dus niet daadwerkelijk werk gevonden te hebben of met een opleiding te starten. Hij moet zich vooral goed georiënteerd hebben.

De resultaatkaarten zijn gegroepeerd rond de volgende acht thema's:

De resultaatkaarten zijn genummerd in de volgorde 1 t/m 8, maar die volgorde is niet verplicht. Ook kan men steeds opnieuw beginnen. Bijvoorbeeld als er geen kans op werk in de regio is, of als iemand niet kan of wil verhuizen naar een regio waar wel werk te vinden is, of als de opleidingseisen niet haalbaar zijn.

De inburgeraar moet uiteindelijk de acht resultaatkaarten invullen. Dit kan niet zomaar in een paar middagen gebeuren.

Hoewel het ONA-examen nog ver weg is, kunt u als ONA-vrijwilliger al veel acties voorbereiden met de inburgeraar.

Als een inburgeraar een diploma uit eigen land heeft, kunt u bijvoorbeeld helpen om een gratis diplomawaardering aan te vragen. In de *Doe-tips - Oriëntatie op de Nederlandse arbeidsmarkt* vindt u hier informatie over.

En als hij of zij een bepaald beroep heeft, kunt u hem of haar in contact brengen met iemand die dat beroep in Nederland heeft. En bij iemand met een studiewens kunt u met de inburgeraar naar (een open dag van) een opleiding gaan.

In deze handleiding en in de *Doe-tips* vindt u informatie en nog andere suggesties voor activiteiten die u met de inburgeraar kunt doen.

We richten ons daarbij op de volgende onderwerpen rond de volgende resultaatkaarten: Beroepenoriëntatie (Resultaatkaart 1), Netwerk opbouwen (Resultaatkaart 6), Vrijwilligerswerk (onderdeel van Resultaatkaart 7) en Werkcultuur (Resultaatkaart 8).

Er is voor de eerste fase gekozen voor deze vier resultaatkaarten omdat ze de inburgeraar stimuleren om actief te worden en hun contacten uit te breiden, maar u kunt natuurlijk ook de andere resultaatkaarten erbij betrekken.

4. TIPS EN RICHTLIJNEN VOOR DE BEGELEIDING

De casemanager en/of KNM-trainer zal met u overleggen wat u met de inburgeraar kunt doen. Vrijwel iedereen zal zich moeten oriënteren of heroriënteren op wat hij in Nederland kan en wil doen. Wil hij een opleiding volgen, zijn oude beroep oppakken of heeft hij nog geen idee van wat hij of zij wil (en kan)?

U kunt de inburgeraar helpen om erachter te komen wat hij al kan, wat hij wil, wat de kansen op werk zijn en wat hij zelf belangrijk en interessant vindt.

Uw rol is afhankelijk van wat de inburgeraar zelf wil.

Hebt u te maken met iemand die timmerman is en in Nederland ook als timmerman aan de slag wil, of met een 20-jarige die vanwege de oorlog zijn middelbare school niet heeft afgemaakt en die wil rechten wil studeren? Of is het misschien iemand die gewoon snel aan het werk wil, omdat zij haar gezin wil onderhouden?

Het is belangrijk om aan te sluiten op het eigen verhaal en de wensen van de inburgeraar. U kunt de inburgeraar helpen om actief te worden en te ontdekken wat hij leuk vindt, u kunt hem of haar in contact brengen met mensen in uw netwerk. Misschien kent u iemand die het beroep uitoefent met wie de inburgeraar een dagje of weekje mee kan lopen?

Ook kunt u hem of haar helpen bij het vinden van vrijwilligerswerk en kunt u over zijn of haar ervaringen daarbij praten.

De praktijk ervaren

Het belangrijkste om een goed beeld te krijgen van hoe het werk in een beroep in Nederland is, is om werkervaring te krijgen. Een goede manier is een echte stage (van een paar weken of maanden). Dit kunt u meestal niet regelen. Daar zijn professionals voor nodig.

Maar misschien kent u iemand die het beroep uitvoert dat de inburgeraar wil doen? Misschien kan uw inburgeraar een dagje of een paar dagen meelopen? U kunt de inburgeraar helpen door bijvoorbeeld de eerste contacten te leggen, of de inburgeraar aan iemand voor te stellen die het beroep al heeft. Hiermee breidt de inburgeraar zijn netwerk uit.

Ook het doen van vrijwilligerswerk helpt al heel veel. De inburgeraar leert daarbij de taal beter, en kan ook iets leren over de werkcultuur in Nederland.

Beroepsbeeld en werkcultuur

Het is goed om u te realiseren dat we in Nederland niet alleen veel geautomatiseerd hebben, maar ook dat een beroep in Nederland heel 'gedifferentieerd' is. Daarmee bedoelen we dat er bijvoorbeeld niet één soort timmerman bestaat.

Misschien denkt u bij de timmerman eigenlijk aan een klusjesman, wiens beroep officieel Servicemedewerker Gebouwen heet (zie kader). Dus voordat u de bovengenoemde timmerman aan een bevriende klusjesman koppelt, is het goed om met hem na te gaan wat hij eigenlijk bedoelt en kunt informatie over het beroep in Nederland zoeken.

Timmerman of Servicemedewerker gebouwen?**Wat doet een timmerman?**

Een timmerman kan in de nieuwbouw en in het onderhoud werken. De werkzaamheden bestaan over het algemeen uit het timmeren van vloer-, wand- en dakconstructies. Ook het stellen van kozijnen en het daarna afhangen van deuren en ramen is een klus voor de timmerman, evenals het plaatsen en op maat maken van keukens. Een timmerman moet ook kunnen werken vanaf een tekening. Het goed overbrengen van maten vanaf een tekening op de werkvloer is een belangrijke taak van de timmerman.

Een bekister of betontimmerman is een timmerman die bekistingen van voornamelijk hout of metaal maakt. Door het bouwen van een bekisting die overgenomen wordt van een tekening ontstaan vormen waar later beton in gegoten kan worden.

Een meubelmaker maakt meubelen van diverse soorten materiaal. Dit kan van hout, kunststoffen of metalen zijn. Een meubelmaker maakt verschillende soorten meubels zoals kasten, bedden, stoelen en zelfs keukens.

Een machinaal houtbewerker is een timmerman die in een werkplaats vooral machinaal hout bewerkt. In de werkplaats worden kozijnen, trappen, deuren en ramen gemaakt.

(bron: mijnzzp.nl)

Wat doet een Servicemedewerker Gebouwen?

Een Servicemedewerker Gebouwen werkt op verschillende locaties. Denk hierbij aan zorginstellingen, woningbedrijven, horecagelegenheden, hotels of bij mensen thuis. De servicemedewerker gebouwen werkt vaak bij de technische dienst of een onderhoudsbedrijf. De Servicemedewerker Gebouwen voert onderhoud uit in en om het gebouw en werkt soms op hoogte en in zeer kleine ruimtes. De werkzaamheden betreffen aanpassingen, verbouwingen en onderhoud, het oplossen van storingen en kluswerkzaamheden. Hij vernieuwt bijvoorbeeld keukens en badkamers, repareert technische installaties, vervangt wandcontactdozen, plaatst dakramen, hangt deuren af en voorziet ze van hang- en sluitwerk, knapt schilderwerk op en legt vloeren. De servicemedewerker gebouwen weet ook hoe je een muur moet metselen, waterleidingen moet verleggen en cv-installaties moet aanpassen. De opleiding voor Servicemedewerker Gebouwen is een mbo-2 opleiding. Op een hoger niveau (mbo-3) kan men in dit beroep als ondernemer een klusbedrijf hebben.

Ook is het belangrijk om met de inburgeraar te bespreken wat hij zo leuk of aantrekkelijk vindt in dat beroep. Veel beroepen hebben in Nederland een heel andere invulling dan in het land van herkomst. Een apotheker in Nederland heeft nauwelijks contact met patiënten, terwijl in veel landen apothekers zelf in de winkel staan.

In de *Doe-tips* kunt u verhalen lezen van inburgeraars. U kunt hierover praten met de inburgeraar.

5. STAPPEN IN DE BEGELEIDING

U kunt bij de begeleiding de volgende stappen volgen.

Beeldvorming

Eerst praat u met de inburgeraar over het onderwerp van de *Doe-tips* of kijkt u naar een filmpje over het onderwerp op internet. U bekijkt de foto's en teksten en praat erover met de inburgeraar. Let op: U gaat ze nu nog niet precies lezen! U vraagt wat de inburgeraar al weet uit de KNM-training of wat hij gehoord heeft van andere mensen.

Handige woorden en zinnen verzamelen

Daarna kunt u samen met de inburgeraar het verhaal lezen over andere inburgeraars of een activiteit doen. Het verhaal van de inburgeraar kunt u rustig en langzaam voorlezen of in eigen woorden vertellen. Vraag of de inburgeraar iemand kent met een zelfde soort verhaal. Vraag wat hij of zij zou doen in die situatie.

Tijdens en na het gesprek en het lezen kunt u woorden en zinnen verzamelen die belangrijk zijn om over het onderwerp te praten. U maakt samen met de inburgeraar een lijstje van 10 tot 20 woorden en zinnen. Bij sommige *Doe-tips* zijn al lijstjes gegeven. Maar misschien komt u in het gesprek tot nog andere woorden.

Vergelijking met de eigen situatie

Tijdens het gesprek en het lezen kunt u met de inburgeraar praten over verschillen en overeenkomsten met eigen land te bedenken.

Praktijkopdracht met eigen doel

U kiest samen met de inburgeraar een praktijkopdracht of activiteit om uit te voeren.

Praat samen met de inburgeraar over wat hij of zij nog wil weten, waar hij tegenaan denkt te lopen als hij zelf in zo'n situatie komt, wat spannend of interessant lijkt. U bereidt de praktijkopdracht voor en oefent handige woorden en zinnen die de inburgeraar kan zeggen. In het begin kunt u meegaan met de inburgeraar om de praktijkopdracht uit te voeren.

Praktijkopdracht uitvoeren

De inburgeraar gaat de praktijkopdracht uitvoeren. Soms kunt u dat samen doen, soms kan hij/zij het met een andere inburgeraar doen, soms kan hij het alleen doen. De praktijkopdrachten zijn heel gevarieerd. Soms moet hij informatie verzamelen, soms een gesprekje voeren, een instelling bezoeken, iets opzoeken op internet of een programma op televisie kijken.

Nabespreking

Voor de nabespreking kunt u allerlei vormen bedenken. U kunt praten over de verwachtingen die de inburgeraar vooraf had, over wat hij leuk en minder leuk vond, of het moeilijk was, over de woorden en zinnen die de inburgeraar geoefend, geleerd of gehoord heeft. Als de inburgeraar foto's heeft gemaakt, kunt u praten over de foto's, u kunt samen het logboek invullen.

Gebaseerd op: *Verhallen, Les 77, p.8, 1995*

Handige zinnen om te praten met de inburgeraar over de Doe-tips

Ken jij ook iemand zoals?

Wat is jouw idee over ?

Vertel eens wat meer over ...?

Hoe is dat bij?

Wat zou jij doen in deze situatie?

Wat wil je nog weten?

Wat is het probleem?

Wat zullen we nu (eerst) doen?

Deze tekst gaat over ...

Er staat wat je moet doen als...

Er staat informatie over

Handige zinnen en vragen bij foto's, filmpjes of websites

Wat zie je hier?

Kun je vertellen wat dat is? Wat is dat?

Waar wordt het voor gebruikt? Hoe werkt het?

Wat gebeurt er daarna, denk je?

Wat doen de mensen?

Wat voor website is dit, denk je?

Kijk, hier zie je Dat betekent

Is dit wat je zoekt/wilt? Hoe helpt deze informatie?

Wat wil je precies?

Wat ga je nu zelf doen?

Waar ga je zoeken?

Wanneer ga je dat doen?

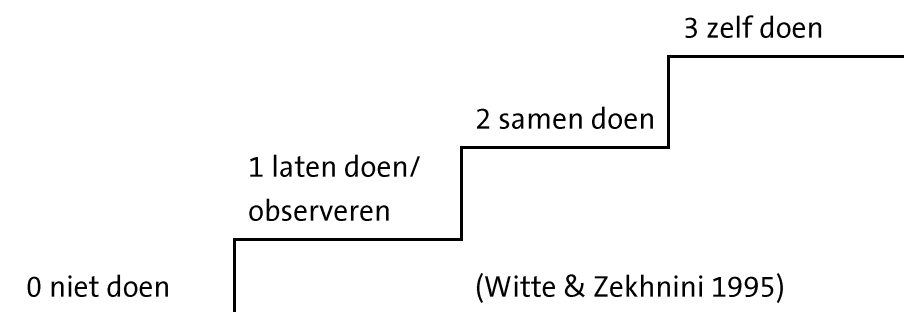
Ga je het alleen doen of met iemand anders? Met wie ga je het doen?

Wat zullen we afspreken?

6. BEGELEIDEN BIJ PRAKTIJKOPDRACHTEN

Het is niet zo eenvoudig voor een inburgeraar om zomaar een praktijkopdracht helemaal zelf uit te voeren. Dat hangt af van zijn taalniveau, maar ook van zijn karakter, zijn durf en of hij de mensen en de situatie al een beetje kent. Als een opdracht te moeilijk of te onbekend is, dan zal men vaak de opdracht vermijden. Het helpt meestal niet om te zeggen dat iemand er gewoon op af moet stappen.

Gelukkig zijn er nog andere manieren waarop de inburgeraar praktijkopdrachten kan uitvoeren. De verschillende manieren in de ontwikkeling van de zelfstandigheid van de inburgeraar kan gezien worden als een 'trappetje'.

Het belangrijkste is misschien wel dat de inburgeraar zelf zijn doel bepaalt bij de praktijkopdracht. Wat wil hij weten en op welke manier wil hij het aanpakken?

Trede 1. Laten doen en observeren

Het kan ontzettend leerzaam zijn om vooral te kijken en te luisteren en op te letten hoe mensen iets aanpakken of met elkaar communiceren. U kunt dan bijvoorbeeld laten zien hoe je in een bepaalde situatie een gesprek uitvoert, bijvoorbeeld informatie vragen bij een opleiding, of een interview met iemand die het beroep uitoefent. U bespreekt dan vooraf en na afloop met de inburgeraar hoe u dat heeft aangepakt en wat hem of haar is opgevallen.

Trede 2. Samen doen

Ook kunnen inburgeraars samen een opdracht uitvoeren. Zorg dan dat ieder een eigen rol heeft laat ze van te voren afspreken wie wat doet en of en wanneer de ander mag inspringen. In het begin kunt u misschien meegaan als mentale steun en zo nodig het eerste contact leggen.

Trede 3. Zelf doen

Het streven is dat een inburgeraar een praktijkopdracht zelf kan doen. Dat hij de opdracht zelf plant en voorbereidt met u en dat hij na afloop met u praat over de ervaringen. Iemand die goed Engels spreekt zal dit vaak sneller kunnen doen, omdat ze in noodgevallen op het Engels kunnen terugvallen. Maar voor veel mensen (zelfs als ze Engels spreken) zal dat niet 1-2-3 lukken.

De meeste mensen zullen in eerste instantie vooral leren door te observeren en samen met u opdrachten uit te voeren.

Voorbeelden van praktijkopdrachten

De praktijkopdrachten kunnen groot of klein zijn. Een aantal voorbeelden van opdrachten:

- een excursie naar een bedrijf, instelling, bibliotheek, vrijwilligerscentrale
- activiteiten uitvoeren (in buurthuis, kookcafé, bibliotheek, samen sporten, samen klussen etc.)
- iemand om zijn mening vragen over een onderwerp (een bekende of onbekende)
- een interview houden met iemand die een bepaald beroep heeft of een opleiding volgt
- iets regelen (inschrijven bibliotheek, inschrijven vrijwilligerscentrale, een school zoeken, een afspraak maken bij een opleiding)
- informatie zoeken, op internet, of via folderrekken of informatieborden bij ingangen van openbare gebouwen of scholen

Eigen doel bepalen bij praktijkopdrachten

De opdracht moet nuttig zijn voor de inburgeraar, hij moet er zelf het nut en de noodzaak in zien. Daarom moet hij bij dit soort opdrachten ruimte krijgen om zijn eigen doel te bepalen. Wat wil hij weten en op welke manier wil hij het aanpakken?

Bijvoorbeeld:

- tijdens een excursie of bezoek aan een instelling wil ik goed opletten hoe mensen met elkaar communiceren (ook zonder woorden)
- ik wil informatie krijgen over ... (tijdens een excursie), bijvoorbeeld door een vraag te stellen of een folder te vragen
- ik wil tijdens een activiteit woorden en zinnen leren over de dingen die ik doe
- ik wil tijdens verschillende activiteiten nadenken over wat ik goed kan en wat ik leuk vind
- ik wil iemand vragen wat zijn/haar mening is over ...
- ik wil iemand iets vragen over zijn werk, bijvoorbeeld over de taken, of over wat belangrijk is om goed te kunnen werken.
- Ik wil iemand vragen om uitleg over de werking van een apparaat

Bereid de opdracht voor met de inburgeraar.

Bedenk waar en wanneer de opdracht gedaan kan worden en of iemand verder iets nodig heeft (een adres, telefoonnummer, pasje, papier....)?

- Bedenk samen waar je meer informatie kunt krijgen (bibliotheek, gemeente, buurthuis,..)
- Bedenk bij wie je meer informatie kan krijgen (een buurvrouw, kennis, arts, ..)
- Bedenk wat je nodig hebt om dat te organiseren (een strippenkaart, pen en papier, lijstje met zinnen,..)

- Bedenk wat je moet kunnen zeggen, welke woorden en zinnen je nodig hebt (Ik wil iets weten over..., Ik heb een probleem met ...)
- Bedenk hoe de gesprekspartner zal reageren: wat zijn mogelijke reacties en antwoorden en wat doe je en zeg je in dat geval?

Hieronder ziet u een schema dat u kunt gebruiken bij de voorbereiding van praktijkopdrachten.

Voorbereidingsschema Praktijkopdracht	
Situatie	Excursie naar vrijwilligerscentrale
Doel Wat wil ik weten of leren?	Ik wil weten of ik vrijwilligerswerk kan doen in de techniek
Met / bij wie?	Samen met de ONA-vrijwilliger
Wat ga ik zeggen?	<i>Ik ben ... Ik wil vrijwilligerswerk doen. Mijn beroep is automonteur. Ik wil graag vrijwilligerswerk doen dat past bij mijn beroep. Heeft u vrijwilligerswerk met techniek?</i>
Waar? Wanneer?	Dinsdagmiddag
Wat heb ik verder nodig?	Dat weet ik niet. Mijn ONA-vrijwilliger gaat eerst bellen.
Hoe zal die persoon reageren?	Misschien kan het wel, misschien kan het niet. Misschien hebben ze wel iets anders. Misschien in een bejaardenhuis.
Hoe kan ik daarop reageren?	Ik kan vragen of ze daar ook een technische dienst hebben. Misschien kan ik daar helpen.

7. TIPS BIJ HET GEBRUIK VAN FILMPJES

- Kijk altijd tenminste twee maal samen naar een programma of filmpje.
- Vertel van tevoren kort waar het over gaat. Wat gaan ze zien, wie zijn de mensen?
- Geef een kijkopdracht vóór iemand gaat kijken. Bijvoorbeeld: Wie is de baas? Hoe zie je dat? Welke persoon doet?
- Geef een paar woorden die in het filmpje voorkomen. Laat de deelnemer luisteren of ze de woorden herkennen.
 - Hoor je de woorden van dit lijstje? Kruis aan.
 - Wat doen de mensen? Kruis aan.
 - Welke personen zie je (functies noemen)?
- Praat over het filmpje. Laat de deelnemer zoveel mogelijk zelf aan het woord. Kent hij deze situatie (van vroeger en nu)? Wat is nieuw en wat wist ik al? Wat wil ik nog meer weten? Welke woorden en zinnen heb je gehoord?
- Praat over en oefen lastige situaties. Hoe zou de deelnemer dit aanpakken?
- Besteed aandacht aan woorden en zinnen over het onderwerp.
 - noem namen van dingen (zelfstandige naamwoorden) maar ook wat je er mee doet (werkwoorden) en schrijf ze ook op
 - geef aandacht aan 'handige zinnen' uit het filmpje, zoals *Mag ik u iets vragen?*

Tips voor het kijken naar werkcultuur in filmpjes

Let op de mensen in de video. Wat is hun functie? Hoe merk je dat? Aan de manier van praten? Aan hun houding? Aan hun kleding?

- Zet de video tussentijds stil. Wat zou er nu gebeuren. Wat zou X nu gaan zeggen? Hoe zou jij reageren in deze situatie?
- Bekijk het fragment een keer zonder geluid. Praat over wat je ziet. Kijk en luister dan naar de band.
- Persoon X zegt iets op een bepaalde manier of gebruikt een uitdrukking. Wat bedoelt X hiermee? (eventueel stilzetten of stukje herhalen).
- Bekijk het fragment (een tweede keer) zonder geluid. 'Ondertitel' het verhaal in eigen woorden. Vertel wat je ziet.

Tips voor Informatie zoeken op internet

U kunt als begeleider met de inburgeraar van alles uitzoeken op internet.

Zoek een site waarvan u denkt dat de inburgeraar wat aan heeft (omdat u bijvoorbeeld weet dat hij een opleiding wil volgen, of omdat hij vooral wil weten of hij er werk in kan vinden).

- ⇒ Kijk zelf eerst heel goed rond op de website.
- ⇒ Schrijf de stappen op hoe u kunt doorklikken vanaf de homepage om bij de juiste pagina te komen waar de informatie staat waar de inburgeraar naar op zoek is.

Voor een inburgeraar gaat het al heel snel duizelen, als hij de taal nog moeilijk vindt, en u van pagina naar pagina klikt, terwijl u zelf ook nog aan het zoeken bent. Dat wilt u dus niet!

- ⇒ Praat samen tijdens het zoeken over wat u ziet op de website. Wijs op de koppen, lees ze op en bespreek ze. Lees daarna de daarna tekst rustig voor en vraag of de inburgeraar je begrijpt. *Kijk, hier staat iets over ... Zal ik het even voorlezen? ... Dit gaat dus over ...*
- ⇒ Wijs aan welke woorden in het menu belangrijk zijn voor het verder zoeken.
- ⇒ Laat de inburgeraar vervolgens zelf klikken, terwijl u eventueel aanwijst waar hij moet klikken.

Kijk, hier staat 'vacatures', dus als je hier op klikt, kunnen we zien of ze werk hebben. Klik maar op het woord vacatures"

Maak ook aantekeningen voor de inburgeraar, zodat hij of zij zelf de informatie terug kan vinden.

8. TIPS VOOR DUIDELIJKE TAAL

Let op uw taalgebruik. Praat langzaam en rustig.

1. Kijk de inburgeraar aan als u tegen hem/haar praat.
2. Spreek langzaam en articuleer duidelijk (met de mond goed open).
Ga niet harder praten: dat helpt de kandidaat niet voor zijn begrip en kan zelfs intimiderend overkomen.
3. Houd uw zinnen kort.
U kunt wel gebruik maken van veel komende 'voegwoorden' om twee zinnen aan elkaar te plakken: *en, maar, want, omdat, daarom, dus, als ... dan..* Voegwoorden zoals *hoewel* en *tenzij* zijn nog veel te moeilijk.
4. Let goed op of de inburgeraar u begrijpt.
U kunt het vragen, maar ook door te kijken kunt u zien of de inburgeraar u nog volgt.
Als u vastloopt in een gesprek, dan is dat niet erg. Maar kom er later (of een andere keer) op terug. Misschien lukt het dan wel. Zeg bijvoorbeeld: *Ik vind het ook moeilijk om te vertellen. Zullen we het (straks/later/volgende keer) weer proberen?*
5. Geef de inburgeraar de tijd om u te verstaan.
Luisteren in een tweede taal gaat langzamer. Zorg voor rustpauzes tussen uw zinnen en de delen van de zinnen. Kijk goed of de inburgeraar u wel of niet kan volgen. *Volgende week ... gaan we naar het roc.... Bij het roc..... kunnen we informatie vragen over de studie die u wilt doen.*
6. Houd het gesprek eenvoudig.
Praat niet over verschillende onderwerpen tegelijk.
7. Gebruik geen dialect.
Ook spreekwoorden en uitdrukkingen zijn lastig te begrijpen (dat is geen gek idee).
8. Gebruik hulpmiddelen om naar verleden en toekomst te verwijzen, bijvoorbeeld een tijdlijn op papier of een agenda.

Help de inburgeraar om taal te leren

9. Benoem bij het uitleggen of bij een activiteit alles wat er gebeurt. Ga spontaan in op wat u ziet en doet. Benoem de handelingen die je doet of anderen ziet doen. *"We moeten naar die balie om de dvd te lenen. Hier heb ik mijn bibliotheekpas. Zo, ik leg de dvd op de scanner en ik leg mijn pas op het vierkante blokje. Kijk, ik krijg een bonnetje. Hier staat wanneer ik de dvd moet terugbrengen."* Als de inburgeraar het daarna zelf doet, blijf je erbij, zodat je te hulp kunt schieten.
10. Gebruik voorbeelden en doe zo veel mogelijk voor. Maak een tekening, doe het voor, wijs aan.
11. Help zo veel mogelijk mondeling en schriftelijk.
Schrijf belangrijke woorden op en laat het concrete voorwerp of desnoods een plaatje zien.

Stimuleer de inburgeraar om zelf nieuwe woorden op te schrijven (met de betekenis, tekening, tegenstelling en eventueel vertaling in eigen taal erbij) en er in de komende dagen nog een paar keer naar te kijken.

12. Laat bepaalde woorden in een zin opvallen.

Bijvoorbeeld: *Een métselaar, dat is een man die de muren in een huis bouwt. Kijk, deze muur is gemetseld door een metselaar. Een métselaar metselt de stenen op elkaar. De metselaar gebruikt cement. Daarmee plakt hij de stenen vast. Dan wordt de muur sterk.*

13. Geef in gesprekken aan waar het over gaat, vooral als er nog meer mensen aan het gesprek meedoen. Bijvoorbeeld: 'Ik praat nu met deze mevrouw over je diploma. Luister je mee?'
14. Verbeter de kandidaat niet als hij fouten maakt in zijn taalgebruik. Ga uitsluitend in op de inhoud van wat de kandidaat zegt. Wel kunt u herhalen wat de inburgeraar zegt, maar dan in goed Nederlands. 'Ik math teacher in Iraq'. ... U was leraar wiskunde in Irak?'
15. Geef de tijd.

Wees geduldig en verbeter niet de hele tijd de fouten.

Geef de deelnemer tijd om naar woorden te zoeken en zichzelf duidelijk te maken. Spreken in een tweede taal kost veel tijd. U kunt voorzichtig proberen om hem te helpen als hij een woord zoekt, maar vul het niet te snel in. Hij moet zelf de woorden leren vinden

Hoe kunt u taalcontact stimuleren?

16. Vraag de inburgeraar of hij/zij wil herhalen wat hij/zij heeft gezegd: 'Sorry, ik heb het niet goed verstaan. Kun je dat nog een keer zeggen?'
17. Laat moeilijke taken eventueel samen met iemand anders uitvoeren.
18. Laat de inburgeraars bewust meedoen aan een gesprek. Vraag hem/haar bijvoorbeeld naar zijn/haar mening.
19. Zorg ervoor dat er ook taal en communicatie tijdens de activiteit is. Soms kun je een activiteit uitvoeren zonder een woord te zeggen, maar zo leert de inburgeraar natuurlijk geen Nederlands. Laat hem/haar bijvoorbeeld vragen stellen, of laat hem vertellen wat hij/zij aan het doen is.
20. Verwijs naar opschriften of korte teksten. Vraag of hij/zij zo'n tekst kan lezen en of dat moeilijk is. Praat over de opschriften en korte teksten en wat ze betekenen.